

Тодоръ Кожухаровъ
Директоръ на в. „Слово“

ИЗЪ БЛИЗКОТО МИНАЛО

Изкуството да управлявашъ е най-мжчното, най-тънкото отъ всички изкуства. Държавитѣ, които владѣятъ обширни колонии изъ всички материци, трѣбва наистина да владѣятъ основно тънкия занаятъ на стария хитрецъ Макиавели. Преди всичко тѣ се ръководятъ отъ принципа „раздѣляй и владѣй“. Тѣ ловко използватъ непримиримата вражда на безбройнитѣ

народи и племена, които населяватъ широкия Божий свѣтъ, и върху противоречията изграждатъ своитѣ колониални империи. Освенъ това тѣ спазватъ строго едно второ правило на макиавелизма, което по нашему би могло да се изрази съ думитѣ: „Съ памукъ вади душитѣ на хората“. Да вадишъ съ памукъ душата на хората, ще рече да владѣешъ изтънко изкуството за приспособление къмъ условията, нравитѣ и обичаитѣ на всѣка отдѣлна страна, да зачиташъ нейнитѣ институции и традиции, и майсторски да гъделичкашъ честолюбието на мѣстнитѣ първенци. Това, което може да бжде спечелено съ ласкателства, трѣбва на всѣка цена да бжде спечелено. Хорската суета е безкрайна и затова много права е нашата пословица, която казва: *Кажѣ му аго, да му е драго*. Има, обаче, алчни за пари хитреци, които съ подобни ласкателства не можешъ ги спечели. Тѣхъ пъкъ ще купишъ съ паритѣ. Силата на парата е неограничена. Не напразно древната поговорка казва, че едно магаре натоварено съ жълтици, може да превземе всѣка крепостъ. Ето защо колониалнитѣ държави разполагатъ съ неограничени фондове за покупки, за голѣми апанажи на мѣстнитѣ величия. Крайно непокорнитѣ глави, които не могатъ да се превзематъ, нито съ ласкателство, нито съ пари, трѣбва непременно да бждатъ отсѣчени. Това е вече обратната страна на медала, най-черното петно въ историята на човѣшката цивилизация, но за него официалнитѣ историци не обичатъ да говорятъ. Нека споменемъ само набързо, че всички колониални империи сж изградени върху планини отъ човѣшки кости и че богатствата, които колониитѣ даватъ сж примѣсени съ кръвта на хиляди мжченици.